Midwest Inter. Library
5721 Cottage Grove Ave.
Chicago, Ill. 60637

SANDARA

THE LEAGUE

LITHUANIAN NEWSPAPER

EINA NUO 1918 METŲ

SANDARA

Published by the
Lithuanian National League
of America
840 West 33rd Street
Chicago, Illinois, 60608

Telephones:
(312) 927 4789
(312) 543 8198

PRICE 50 CENTS | OCTOBER 18, 1982 | NR. 19.

VLIKO SEIMAS

VYRIAUSIAS LIETUVOS IŠLAISVINIMO KOMITETAS
SUPREME COMMITTEE FOR THE LIBERATION OF LITHUANIA

1611 CONNECTICUT AVENUE, N.W.
SUITE 2, WASHINGTON, D.C. 20009
202/667-1980

VYRIAUSIO LIETUVOS IŠLAISVINIMO KOMITETO SEIMO,

įvykstančio 1982 m. lapkričio mėn. 5-7 d., Ambassador viešbutyje, 3400 Wilshire Boulevard, Los Angeles, California, 90010

Darbotvarkė

Lapkričio 5 d. — 7:30 val. vak. — pradiniai pasikalbėjimai (vyksta viešbutyje).

Lapkričio 6 d. — 9:00 val. ryto — seimo narių ir svečių registracija Venetian Room.

Pirmas posėdis— 9:30 val. ryto:

1. Seimui rengti komiteto pirmininko žodis — inž. A. Mažeika.
2. Seimo atidarymas — VLIKo valdybos pirmininkas — dr. K. Bobelis.
3. Invokacija.
4. Seimo prezidiumo rinkimai.
5. Seimo komisijų rinkimai.
6. Sveikinimai.
7. VLIKO Tarybos pirmininko pranešimas.
8. VLIKO Valdybos pranešimas.
9. VLIKO kraštų įgaliotinių pranešimai.

Klausimai ir diskusijos.

Pietūs — 1:00 — 2:00 val.

Antras posėdis — 2:15 val. p.p.

10. Tautos Fondo pranešimai: a. A. Vakselis — Tautos Fondo tarybos pirmininkas; b. J. Giedraitis — Tautos Fondo valdybos pirmininkas; c. A. Firavičius — Kanados Tautos fondo pirmininkas.

Diskusijos. Pertrauka — 15 min.

11. Diskusijos tarptautinės politikos klausimais, liečiančiais Lietuvos bylą. (Praves VLIKO valdybos nariai).

Komisijų posėdžiai iki 5:30 val. v.

Banketas — Ambassador Ballroom 6:30 val. vak.

Lapkričio 7 d. — Sv. Kazimiero parapijoje 10:30 val. ryto — iškilmingos pamaldos — prel. J. Kučingis; 12:00 val. p.p. — VLIKO posėdžiai ir seimo uždarymas.

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBOS VALDYBA 1982 m. : iš kairės sėdi - Informacijos dir. kun. dr. J. Prunskis, vicepirm. T.Blinstrubas, Reikalų vedėja Irena Blinstrubienė, pirm. dr. K.Šidlauskas, A.Gabalienė, vicepirm. dr.J. Valaitis, Stovi: J. Pakalka (vietoj J.Leko), dr.L.Kriaučeliūnas, sekr. inž. G.J.Lazauskas, adv. A.Domanskis, iždo. M.Pranevičius, vicepirm. inž.V.Naudžius, fin. sekr. P.Bučas. Trūksta: J.Talandžio, Ramunės Tričytės, K.Radvilos, St. Balzeko, Jr., ir J.Leko. (Nuotr. J.Tamulaičio)

ORGANIZUOTA PAGALBA LIETUVIAMS GINTI

Vadinamoji Specialių investigacijų įstaiga, naudodama net iš Sovietinių įstaigų gautus dokumentus, vargina lietuvius, JAV piliečius, keldama bylas neva ryšium su karo nusikaltėliais. Visa eilė nekaltai į teismus traukiamų lietuvių pergyvena sunkią įtampą, susiduria su daugeliu išlaidų. Amerikos Lietuvių Tarybos valdyba, apsvarsčiusi susidariusią padėtį, pavedė Visuomeninių reikalų komisijos pirmininkui dr. Leonui Kriaučeliūnui, palaikant ryšį su pirm. dr. K. Šidlausku, susisiekti su kitų veiksnių vadovybėmis ir sudaryti bendrą komisiją, kuri rūpintųsi taip varginamiems lietuviams organizuoti teisinę bei finansinę paramą ir sustiprinti jų gynybą, aiškinant šių bylų iškrypimus JAV valdžios įstaigose.

KONKURSAS LITUANISTINIŲ MOKYKLŲ MOKINIAMS

Kad mūsų priaugančioji karta daugiau įsigilintų į okupanto atneštus sunkumus Lietuvoje, Amerikos Lietuvių Taryba lituanistinių mokyklų auklėtiniams skelbia rašinį apie padėtį okupuotoje Lietuvoje konkursą. Aukštesniųjų lituanistinių mokyklų auklėtiniams parinkta tema: "Žmogaus teisių ir sąžinės laisvės varžymai okupuotoje Lietuvoje", o pradžios lituanistinių mokyklų mokiniams tema: "Dabartinė padėtis okupuotoje Lietuvoje". Premijoms paskirta 1000 dol. Mecenatas kun. dr. J. Prunskis. Konkursą pravesti paprašyta LB Švietimo taryba. Tuo reikalu susitarta su jos vadovu mok. J. Plačiu.

Spalio 19 d. Amerikos Lietuvių Demokratų org. Illinojuje surengė Chicagoje, Dainos restorane, Cook County pirm. George Dunne pagerbimui pusryčius. Dalyvavo apie 60 lietuvių veikėjų. Nuotraukoje matome iš kairės: Naujienų adm. Kristina Austin, Sandaros red. inž. G.J.Lazauską, Lietuvos Aidų radio vedėją Ch. Brazdžionytę, George Dunne, SLA pild. tarybos ižd. Euphrosine Mikužiūtę, iniciatorių St. Balzeką, Jr., Jean Vance. (Nuotr. Jono Tamulaičio)

ALTO ATSTOVAS VYKSTA Į MADRIDO KONFERENCIJĄ

Amerikos Lietuvių Taryba nusprendė į Madrido konferenciją pasiųsti kun. dr. Juozą Prunskį, kad jisai kontaktuotų įvairių kraštų delegacijas, primintų joms lageriuose ir beprotnamiuose kalinamus lietuvius politinius ir sąžinės kalinius, primintų apie Maskvos trukdymus atsikviesti atskirtus šeimos narius bei atkreiptų dėmesį į mokinių sąžinės prievartavimus okupuotos Lietuvos mokyklose bei spaudos ir įsitikinimų laisvės varžymus.

Madrido konferencija prasidės lapkričio 9 d. Dalyvaus 35 valstybių atstovybės, kurios svarstys, kaip vykdomi Helsinkio susitarimai.

200 METŲ HARVARDO MEDICINOS MOKYKLAI

Harvardo universitetas yra seniausias (įst. 1636) ir iki 1701 metų buvo vienintėlis Jungtinėse Amerikos Valstijose. Ilgainiui universitetui sudovanoti turtai padarė šią mokyklą pačia turtingiausia visame pasaulyje (kapitalas viršyja 200 milijonų dolerių).

Šių metų spalio 12 šio universiteto medicinos mokykla įžengė į trečiąjį šimtmetį. Taip pat ji buvo trečioji medicinos mokykla JAV, pirmoji buvo atidaryta Filadelfijoje (1765), antroji - Niujorke (1767), o Harvardo - 1782m.

Harvardo medicinos mokykla pasižymi gana dideliais atsiekimais medicinoje ir, turbūt, pirmauja šiame moksle iki šiai dienai. Devyni jos profesoriai buvo apdovanoti Nobelio premijomis. Vienas profesorius B. Waterhouse pirmas pradėjo naudoti Anglijoje išvystytus raupų skiepus JAV. Oliver Holmes poetas, novelistas, būdamas medicinos fakulteto dekanu, 1847 metais įvedė mikroskopą į medicinos programą JAV. Harvarde buvo pirmą kartą panaudota anestezija, pradėtas tikrinti kraujo spaudimas operacijų metu. Elektrokardiogramos, "geležinių plaučių", širdies operacijos ir inkstų persodinimai buvo išvystyti taip pat Harvarde.

-L

PABRANGO ERDVĖLAIVIO SKRIDIMAI

JAV valstybinės aeronautikos ir erdvės agentūros - NASA nuo 1953 metų vykdomi erdvės tyrimai šių metų rudenyje pasidarys prieinami pasaulio pramonininkams.

Kolumbijos tipo erdvėlaivis, atlikęs keturis sėkmingus grįžtamuosius skridimus, nuo rudens bus naudojamas pastovioms mokslinėms ekspedicijoms į artimą erdvę - apie 400 km. aukštį virš žemės. Sekančių 12 metų laikotarpyje bus atlikta 312 skridimų, kuriuos pramonės įmonės galės pirkti pagal krūvio svorį.

Buvo pramatyta 487 skridimai sekančių dvylikos metų bėgyje, tačiau kylančios kainos ir erdvėlaivio tvarkaraščio pakeitimai privertė skridimų skaičių sumažinti. Kartu pakelta ir skridimo kaina. Ankstyvesniais skaičiavimais vienas "Kolumbijos" tipo skridimas kainavo 38 milijonus, o dabar dabar - 71 milijoną dolerių.

Amerikiečių erdvėlaivis gali būti naudojamas žemės palydovų iškėlimui į erdvę, moksliniams bandymams vykdyti arba, atsiradus pakankamam turtingam nuotykių ieškotojui gal net asmeniškam pasivažinėjimui.

Prancūzija pramonei siūlo panašų patarnavimą savo vienkartinio naudojimo raketomis ir bando šioje srityje varžytis su JAV. Amerikiečiai tvirtina, kad "Kolumbijos" erdvėlaivis galės vieną palydovą iškelti su pagelbinėm raketom į pastovią orbitą už 26 milijonus, kai Prancūzijos kaina bus 32 milijonai dolerių.

-L

LIETUVIS NEPAVARGS KOVOJE UŽ LIETUVOS LAISVĘ

Šis Sandaros numeris išleistas spalio 28 dieną.

SANDARA

LITHUANIAN NEWSPAPER

Published bi-weekly on Mondays, except July,
by the LITHUANIAN NATIONAL LEAGUE OF AMERICA, INC.
Second class postage paid at Chicago, Illinois
Sandara (USPS 480-880)

GENERAL OFFICE:
840 West 33rd Street, Chicago, Ill. 60608

Phone YArds 7-4789
or (312) - 543 -8198.

SUBSCRIPTION RATES:
In The United States per year $10.00
In Foreign Countries per year $10.00

UŽSAKYMŲ KAINA:
Suvienytose Valstybėse metams $10.00
Užsienyje metams..... $10.00

Opinions expressed in any column appearing in the SANDARA, including those of staff members, reflect the views of the writer only. The opinions may or may not be in agreement with those of the Lithuanian National League of America.

SANDAROS REDAKCIJA
Redaktorius: G.J. Lazauskas
Redakcijos nariai: E. Boreiša (polit.), P. Bružas (techn.).
Skyrių red.: Janė Bajerčienė (Šeimininkių sk), Vacłovas Prūsas (Pensininkų žinios), Antanas Adomėnas (English sect)

SANDAROS ADMINISTRACIJA
Administratorė: Edita Rimkus
Ekspeditorius: Stasys Dagys
Administracijos darbo valandos: Pirmadienį, Antradienį ir Trečiadienį 10 val. - 12 val. ir kitu laiku, esant svarbiam red. ir adm. reikalui, galima skambinti (312) - 543 - 8198.

SANDAROS ATSTOVAI
So. Bostone: Inž. Aleksandras J. Chaplikas; Los Angeles - inž. Juozas Ruokis; Detroite - Antanas Norus.

TALKININKAI, kurie norėtų bet kuo prisidėti prie Sandaros darbų, prašomi pranešti red. ir adm. telefonais.

Alina Staknienė su Nobelio premijos literatūros laureatu Czeslawu Milosz, jam įteikusi savo tėvo dr. Juozo Pajaujo knygą "Genocide in Lithuania".

SANDAROS BANKETAS

Sandariečiai pagerbs VLIKO pirm. Dr.K. Bobelį

SANDAROS 77 kuopa, Chicagoje, gruodžio 11 dieną rengia banketą, kuriame bus atžymėta Sandaros 68 metų sukaktis ir pagerbtas su dideliu pasišventimu dirbantis Lietuvos laisvinimo darbą VLIKO pirmininkas ir ALTO garbės pirmininkas DR. KAZYS BOBELIS.

Bankete dalyvaus svečių ir iš kitų miestų.

Banketas įvyks Dariaus - Girėno salėje. Šokiams gros Neo-Liths orkestras. Įėjimas auka - $ 17.50 asmeniui.

Lithuanian National League of America

VYTO UZNYS, PRES. **Sandara Lodge #77**
3752 W. 69th Place Chicago, Illinois 60629 (312) 582-0254

Banketo vadovas - Julius R. Kuzas, Jr.

NEW YORK, N.Y.

JUOZO AUDĖNO LAIDOTUVĖS

Spalio 10 d. Mother Cabrini ligoninėje mirė Juozas Audėnas, ekonomistas, valstybininkas, nepriklausomos Lietuvos paskutinis žemės ūkio ministeris, VLIKO, LVLS-gos ir kt. organizacijų veikėjas.

Buvo pašarvotas Haven Hill šermeninėje Richmond Hill, N.Y. Atsisveikinimas buvo spalio 12 d. vakare. Atsisveikinimui vadovavo Vacys Steponis. Jis kalbėjo Sandaros vardu. Dar kalbėjo Lietuvos gen. konsulas Anicetas Simutis, Liūtas Grinius VLIKO ir Varpininkų bei Valstiečių Liaudininkų vardu Emilis Smilgis Toronto Varpininkų, Liaudininkų vardu. G. Meiliūnienė SLA vardu, B. Spūdienė Soc. Demokratų vardu, Aleksandras Vakselis - Tautos Fondo vardu, Vytautas Banelis - Lietuvos Tyrimo Instituto vardu, Alfonsas Marcelynas - New Yorko Alto vardu.

Maldas sukalbėjo kun. J. Pakalniškis ir kun. V. Pikturna.

Karstas buvo pridengtas Lietuvos vėliava.

Palaidotas spalio 13 d. iš Apreiškimo parapijos bažnyčios Cypress Hills kapinėse.

Liko žmona Olga, dukra Daiva Banaitienė ir kt. giminės.

Laidotuvėse dalyvavo daug žmonių. Vietoj gėlių dauguma aukojo Tautos Fondui, VLIKO veiklai paremti.

A.a. Juozo Audėno atminimui Tautos Fondui aukojo po 50 dol. - Alena ir Kęstutis Grigaičiai, Česlovas ir Veronika Janušai, J.K. Valiūnas. 35 dol. - Margarita Samatienė. Po 30 dol. - Vacys ir A. Steponiai, Petras ir Galia Žilionai, Alina ir Edvardas Stakniai. Po 25 dol. - Donatas Banaitis, Gerimantas Penikas, Eugenija ir Petras Minkūnai, J. ir L. Giedraičiai, Lietuvos Tyrimo Institutas, Genovaitė Meiliūnienė, Kristina ir Liūtas Griniai. Po 20 dol. - Alfonsas Samušis, Aldona ir Klaus Pintsch, Eugenijus ir Emilija Noakas, Zenonas Jurys, Elena Bublaitienė, Malvina ir Jonas Klivečkos, Dalia Ivanauskaitė, Elena ir Jonas Žukai, K.S. Norvila, Baniutė ir Visvaldas Mačiūnai. Po 15 dol. - J. ir A. Pumpučiai, Aleksandra Pakalkienė. Po 10 dol. - Irena Banaitienė, M. Ulėnienė, Kazys Algenis, A. Svalbonienė, J. Kiznis, E. Smilgis, A. Vebeliūnas, L. Špokas, Juozas Pažemėnas, E. ir H. Andruska, Emilija Dėdinienė. 5 dol. - Pr. Dulevičius.

ŽINIOS IŠ LIETUVOS PASIUNTINYBĖS WASHINGTONE

Š.m. rugsėjo 13 d. Valstybės Sekretoriaus ir ponios Shultz rengtame Valstybės Dep-te priėmime Diplomatinių misijų šefų ir jų žmonų garbei dalyvavo Lietuvos atstovas dr. S.A. Bačkis, kartu su savo kolegomis estų ir latvių. Priėmime buvo apie 400 žmonių. Po pasisveikinimo su svečiais Valstybės Sekretorius tarė trumpą sveikinimo žodį, kaip pirmą kart susitinkąs su visu diplomatiniu korpusu. Jis pakėlė taurę už diplomatines misijas, pabrėždamas jų vaidmenį, svarbumą bei įnašą į Washingtono gyvenimą bei nuotaikas. Diplomatinio korpuso vardu už priėmimą padėkojo Valstybės Sekretoriui ir poniai Shultz Tanzanijos ambasadorius Paul Bomani, laikinai einąs Diplomatinio korpuso dekano pareigas.

* * *

1982.IX.17 d. Ponia Bush surengė pietus diplomatinių misijų šefų žmonoms, Vice Prezidento rezidencijoje. Į pietus buvo pakviesta ir dalyvavo ponia O. Bačkienė, ką tik grįžusi iš Europos, kur viešėdama pas sūnų prelatą A. Bačkį dalyvavo rugsėjo 6 d. Popiežiaus mišiose jo vasaros rezidencijoje Castel Gandolfo ir po mišių Šv. Tėvas ją su sūnum pakvietė pusryčiams.

* * *

Š.m. rugsėjo 24 d. Georgetowno Universitete buvo atidarytas Intercultural Center. Iškilmėse dalyvavo ir Lietuvos atstovas, pakviestas UN-to prezidento Tėvo Timothy S. Healay, S.J. Atidarymo iškilmių leidinyje malonu buvo matyti Lietuvą figūruojančią 56 valstybių sąraše, padovanojusių minėtam Centrui tautines vėliavas. Iš Pabaltijo valstybių - tik Lietuva tame sąraše yra. Vėliavą padovanojo Lietuvos Pasiuntinybė, Washingtone.

* * *

Š.m. spalio 21 d. Lietuvos atstovas su žmona dalyvavo Apaštališkojo Delegato, Ark. Laghi, priėmime Popiežiaus Jono Pauliaus II iškilmingo pareigų perėmimo ketvirtosios sukakties proga. Vėliau, spalio 30 d. Valstybės Sekretoriaus ir ponios Shultz kvietimu p.p. Bačkiai dalyvavo 22-me metiniame Jungtinių Tautų koncerte Kennedy Center ir po to vakarienėje. Šios iškilmės įvyko Prezidento ir ponios Reagan bei Vice Prezidento ir ponios Bush globoje 37-tosios J.T. Organizacijos sukakties proga, prisimenant Pasaulinę Sveikatos Organizaciją bei pagerbiant diplomatinių misijų šefus. akredituotus J.A. V-se, ir ambasadorius prie Amerikos valstybių Organizacijos.

* * *

Vasaros metu bei rudens pradžioje 1982 m. Lietuvos atstovas dr. S.A. Bačkis su žmona buvo pakviesti ir dalyvavo Egipto, Ispanijos, Kolumbijos, Nigerijos ambasadorių priėmimuose jų tautinių švenčių proga.

* * *

NAUJAS DIENRAŠTIS "USA TODAY"- "JAV ŠIANDIEN"

Televizijai vis daugiau paveržiant rinką ir daugeliui Amerikos dienraščių bankrutuojant, JAV spaudos arenoje neseniai pasirodė naujas komercinio žurnalistinio pobūdžio dienraštis, kuris siekia teikti patrauklias žmonių daugumai žinias.

Bilijoninė Continental Telecommunications Co. (anksčiau buvusi Continental Telephone Co.) nutarė leisti populiarų dienraštį visai JAV rinkai. Pirmoji šio dienraščio laida pasirodė Vašingtone rugsėjo 15 dieną. Lygiai to paties turinio laidos pradėtos spausdinti Atlantoje - rugsėjo 20, Mineapolyje - rugsėjo 27, Pitsburge - spalio 4. 1983 metų pirmų trijų mėnesių bėgyje "JAV Šiandien" (USA Today) dienraštis bus spausdinamas penkiolikoje miestų ir kiekviena kopija bus lygiai tokia pati, kaip kituose miestuose. "JAV Šiandien" yra 8-12 puslapių spalvotas keturių dalių laikraštis. Sportui yra paskirta atskira dalis. Pirmos dalies paskutiniame puslapyje yra penkių spalvų oro atmainų žemėlapis ir oro pranešimai iš JAV, Kanados ir viso pasaulio. Skelbimai - reklamos yra taip pat dažnai spalvotos.

Laikraščio spauda atliekama tekstą surenkant elektroninėmis mašinomis. Pilnai sudaryti puslapiai iš Vašingtono perduodami mikrobangomis į kitas vietas, naudojant Kontinentalo bendrovės erdvės ryšių palydovus, kurie yra pastovioje sinchronizuotoje su žemės apsisukimais orbitoje 35,000 km. aukštyje. Šiuo būdu laikraščio puslapių signalai gali būti priimti iš karto bet kuriame Amerikos mieste. Šie signalai tuoj pat perduodami automatinei spaustuvei, kuri beveik be žmonių rankų pagelbos atspaudžia, sulanksto, sudeda į ryšulius ir pakrauna į sunkvežimius platinimui paruoštus laikraščius.

Kontinentalo bendrovės leidykla, kuri leidžia "JAV Šiandien", vadinasi Gannett Publications. Jai priklauso gana daug mažų miestelių laikraščių, su kuriais naujas dienraštis turbūt varžysis. Leidykla nėra užinteresuota politika, skaitytojų įtaigojimu ar savo linijos ar valstybinio gyvenimo piršimu. Pagrindinis šios leidyklos tikslas yra uždarbis. Gannett redaktoriai tikisi, kad drastiški laikraščio išlaidų sumažinimai (viena redakcija, vienas reporterių tinklas, viena rinkykla) ir masinės rinkos išvystymas padarys laikraštį pelningu. Trijų metų bėgyje "JAV Šiandien" tikisi parduoti kasdien po tris milijonus kopijų.

L. Miškinis

CEZARIO ŠAVEZO KILMĖ

Kalifornijos ūkio darbininkai yra daugiausiai meksikiečiai. Daugelis jų nemoka angliškai, o kai kurie yra nelegalūs imigrantai. Apie 1960 metų pabaigą jų tarpe pradėjo garsėti tūlas Cezaris Šavezas. Jis dirbo salotų derliaus nuėmime ir darbininkus sukurstė streikuoti. Šavezui stengiantis darbininkus suburti į profesinę sąjungą, žemvaldžiai bandė visomis priemonėmis darbininkus įbauginti, ir kita profesinė sąjunga pradėjo su žemvaldžių pagelba plėsti savo tinklą. Ilgainiui Šavezas laimėjo pagerinimus darbininkų padėtyje ir tapo žemės ūkio darbininkų profesinės sąjungos pirmininku.

Cezaris Šavezas gimė neturtingų darbininkų šeimoje. Jo tėvas gimė 1882 metų rugpiūčio 17 d. Meksikoje ir buvo ten stambaus žemvaldžio baudžiauninku. Cezariui dar vaiku esant, jo tėvai iš baudžiavos pabėgo ir apsigyveno prie Jumas Arizonos valstijoje. Ten jie įsigijo ūkį, bet didžiosios depresijos bėgyje jų ūkį perėmė bankas ir Libradas Hernandas Šavezas su šeima persikėlė į Kaliforniją, kurioje jis pasidarė ūkio darbininku. Dirbdamas ir keliaudamas iš ūkio į ūkį su kitais meksikiečiais Libradas Šavezas pradėjo juos organizuot reikalaudamas geresnio aprūpinimo ir darbo sąlygų. Šitoje aplinkoje išaugęs jo sūnus Cezaris pats tapo kovotoju už ūkio darbininkų teises.

1982 metų rugpiūčio 17 dieną Libradas Hernandas Šavezas sulaukė 100 metų ir buvo Kalifornijos gubernatoriaus pagerbtas už pastangas stengiantis pagerinti ūkio darbininkų būklę. Jis mirė spalio 12 dieną. - L

JUGOSLAVIJA

Jugoslavijos komunistų partija neseniai buvo susirinkusi savo 12-tam suvažiavimui. Tai yra pirmas suvažiavimas po Broz-Tito mirties.

Jugoslavijos komunistų partijos suvažiavimuose dalyvauja atstovai iš šešių valstybės respublikų ir dviejų autonomiškų provincijų. Šitas geografinis padalinimas nėra dirbtinas, bat atstovauja aštuonioms tautiniai skirtingoms Jugoslavijos dalims, kurių kiekviena yra savitai tvarkoma.

Partijos suvažiavimas patvirtino anksčiau atskirų partijų suvažiavimuose išrinktus kandidatus į Jugoslavijos komunistų partijos centro komitetą. Suvažiavimas taip pat susipažino su ekonominėm problemom, kurių tarpe yra $20.1 bilijonų skolos užsieniui, $635 milijonų deficitas užsienio prekybos balanse, 40% metinė infliacija ir 800.000 bedarbių. Jugoslavijoje gyvena apie 22 milijonai žmonių. -L

Adv. Charles P. Kal

DAUGIAU SUSIRŪPINKIME MARQUETTE PARKO LIKIMU

Dabartinė Washingtono administracija nepagelbsti lietuvių ateičiai. Atrodo, kad rūpinamasi kitomis tautinėmis grupėmis labiau, negu lietuvių. Pavyzdžiui, mūsų geležinkelių unijų vadai paskelbė generalinį streiką ir beveik privedė visą kraštą prie ekonominės katastrofos. Pagal konstituciją, prezidentas, nors turėdamas teisę, jis prašė kongresą, kad priimtų įstatymą, priverčiantį sustabdyti streiką tuojau. Ne gana to, Federalinė administracija prisibijo ir juodųjų vadų, duodama įvairias jiems lengvatas. Žmonėms atrodo, kad šiuo atveju yra diskriminacija.

Pažymėtina, kad juodosios rasės vadai, įskaitant mirusį vadą King Jr. ir radikalus, kurie keturis kartus žygiavo, norėdami užimti Marqutte Parką. Jų radikališkas žygiavimas ne tik išgąsdino, bet ir sudemoralizavo gyventojus, kurių dalis išsikėlė net į priemiesčius. Neseniai juodųjų kun. J. Jackson griežtai pareiškė, kad š.m. lapkričio mėn. rinkimuose jie reikalauja, jog Chicagos m. policijos, ugniagesių, švietimo tarybos pareigūnai ir majoras būtų juodosios rasės žmonės.

Toks arogantiškas pareiškimas iššaukia didelį pasipriešinimą ir kenkia bendram sugyvenimui.

Pagal kun. Jacksono pareiškimą, kiti du juodos rasės kunigai paskelbė, kad tėvai, kurie atveda vaiką mokytis, jie turi atnešti balsavimo registracijos lapelį. Tie, kurie tokio balsavimo lapelio neturės, jų vaikai nebus priimti į mokyklą. Kitas jų kunigas viešai pareiškė, kad jis išdalino 5,000 pietų porcijas nemokamai (žinoma, taksų mokėtojų pinigais) savo žmonėms. Jis pridūrė, "kai ateisite kitą kartą valgyti tai turite atsinešti pažymėjimą, kad esate užsiregistravę balsuoti, priešingu atveju, negausite valgyti nemokamai". Tokie vieši pareiškimai yra prieš mūsų Konstituciją ir negali būti toleruojami.

Kadangi mūsų žiniomis daugelis lietuvių yra neužsiregistravę balsavimui, todėl mes visi, kaip vienas tuoj pat registruokimės ir balsuokime, kad išlaikytume Marquette Parką su lietuviška parapija, bažnyčia, liet. mokyklomis, ligonine ir kt. Apgailestaujame, kad mes jums negalime pasiūlyti nemokamai valgyti už registraciją ir balsavimą.

Mūsų pareiškimas yra morališkas ir legališkas.

adv. Charles P. Kal

KAS YRA TASAI FED?

Lygiai prieš metus, 1981 m. spalio 3 d., Illinojaus provincijos miestukyle Midlothian išleidžiamas laikraštėlis "Citizens Patriot Journal" rašė: "Neatsisakius nuo federalinės rezervų sistemos ir neatgaivinus pinigų tvarkymo teisingą ir teisėtą būdą, 47 metų senumo socialinės apdraudos sistema bus subankrutyta, o nieku nekalti pensininkai seneliai ir ligoniai savaime atsidurs gatvėje arba bus sukišti į vargšų prieglaudas." Esą, "unijų ir neunijų nariai, kurie užsidirbdavo pragyvenimo duoną dirbdami kitiems, arba tie, kurie turėjo savo nuosavas smulkias krautuvėles bei įmonėles, bus verčiami gatvėse pardavinėti obuolius ir paišelius, kuriuos vargu ar kas tuomet bevartos."

Bet kas yra ir ką reiškia toji "pabaisa" - federalinė rezervų sistema arba Federalinis Rezervų Bankas, trumpai vadinamas FED? Kad tai suprasti, žvilgterėkime šiek tiek į praeitį.

Iki 1913 m. gruodžio 23 d. JAV puikiausiai tvarkėsi ir be tos "pabaisos". Prieš tai amerikiečiai ir visa Amerikoje gyvenanti visuomenė žengė į priekį milžinišku pažangos žingsniu, pralenkdama visas kitas pasaulyje valstybes. JAV piliečiai per savo išsirinktus atstovus ir kitus pareigūnus viską sprendė ir darė konstitucijos ribose ir atsižvelgiant tikslo, kuriam ši tauta (nation) buvo sukurta. Bet 1913 m. gruodžio 23 d. pasaulinio finansisto Rotšildo namų giminaičio Paulio Warburg'o sukurta federalinė rezervų sistema (žr. knygą "None dare call it Conspiracy", kuriai introdukciją parašė kongresmanas John G. Schmitz ir kurią atspausdino Concord Press 1972 m., Calif. 90740, Seal Beach, P.O. Box 2686), vadinama Federal Reserve Act, kurį priėmė JAV Kongresas ir kurį pasirašė prezidentas Woodrow Wilson'as, neatsižvelgiant, kad tas Aktas prieštarauja konstitucijai bei įstatymui, kuriame nurodoma Kongreso pareigos ir teisės (Article I, Section 3, Paragraph 5), tą piliečių pažangą įgalino savaip tvarkyti. Įstatyme sakoma, kad tik JAV Kongresas turi teisę spausdinti ir kalti pinigus, reguliuoti jų vertę ir nustatinėti jų standartą - dydį ir svorį.

JAV Kongresas iki šiol dar nėra panaikinęs ar pakeitęs minėtą Kongreso teisių ir pareigų nuostatą, nors faktinai jis jo ir negali panaikinti ar pakeisti nepavedęs valstijų ratifikacijai. Šitoks konstitucinis konfliktas buvo paneigtas Kongreso abiejų Rūmų ir pripažintas teisėtu Vyriausio JAV Teismo. Štai, tuo būdu internacionalistai bankininkai "pavogė" iš Amerikos piliečių pinigų leidimo, kalimo ir tvarkymo sistemą, paverčiant piliečius nenujaučiamais FED sistemos "vergais", kadangi, kaip vienas politinių mokslų ekonomistas išsireiškė, FED ne tik tvarko ekonominį JAV gyvenimą - sudarant sąlygas recesijoms ir jas panaikinant, ne tik betarpiškai, nejučiomis valdo Amerikos vyriausybę, bet FED tiksliau sakant, jį valdantieji bankininkai yra tiek galingi, jog gali sukelti pasaulinę krizę, karus (I ir II pasaulinis karas - jų interesų išdava) ir visada gali nutupdyti nuo sosto bet kurią pasaulyje veikiančią vyriausybę.

Yra manoma (gerai pasižvalgius galima beveik matyti), kad šitokia didiesiems internacionalizmu tesirūpinantiems bankininkams suteikta teisė FED priedangoje, veda JAV prie ekonominio ir gal būt kitokio bankroto. Gal todėl, tai numatydamas, Nobelio premijos laureatas ir JAV žymus ekonomistas prof. dr. Milton Freidman (Friedman?) 1981 m. kėlė balsą panaikinti dabar veikiančią federalinę rezervų sistemą, pavedant valiutų tvarkymo reikalus grynai Kongreso žiniai. Profesoriui pritarė ir žymus finansų klausimais išsamiai pasisakantis žurnalas "Barron's" 1981 m. liepos 27 d. Bet tie balsai ir pasiliko tyruose kaukiančių šunų balsais, nesgi - prieš vėją nepapūsi.

1981 m. "The National Educator" buvo pranešęs, kad sudaroma komitetas veikiančiai federalinei rezervų sistemai panaikinti, kuris, esą, vadinosi "ROC" - "Redeem Our Country". Bet ir jis, kaip ir profesoriaus balsas, atrodo, yra numarintas, nes apie jį nieko nesigirgi.

Užbaigiant, tegaliu pakartoti prel. Jono Balkūno sakinį: "Mes neprivalome kentėti vien tik dėl to, kad kažin kas nori padaryti imperiją iš pasaulio", ir patarti paskaityti be minėtos Gary Allen parašytos knygos "None dare call it Conspiracy" dar ir prof. dr. Antony C. Sutton, "National Suicide - military aid to the Soviet Union", leidėjas: Arlington House, New Rochelle, N.Y. Tiek pat rekomenduotina susipažinti ir su mūsų tautiečio Viliaus Bražėno knygele - "Sąmokslas prieš žmoniją".

BLOGA SVEIKATOS PADĖTIS SOVIETUOSE

Pereito birželio mėnesyje trys amerikiečiai ir trys sovietų gydytojai Maskvoje svarstė branduolinio karo pasėkų galimybes. Šios svarstybos buvo filmuotos ir du kartus buvo perduotos sovietų televizijos žiūrovams be cenzūravimo ir perredagavimo. Tą pačią vienos valandos ilgio programą matė Amerikos televizijos žiūrovai š.m. spalio 13 dienos vakare viešosios televizijos bangomis.

Vienas iš šių svarstybų dalyvių buvo Eugenijus Čiazovas, kardiologas, vienas iš Leonido Brežnevo gydytojų, SSRS sveikatos ministerio pavaduotojas ir komunistų partijos centro komiteto narys.

Čiazovo pastabos televizijoje buvo tikrai įdomios. Pirmiausia, jis nurodė, kad lėšos, kurias pasaulio valstybės išleidžia raketoms, povandeniniams laivams ir lėktuvams galėtų būti paskirtos žmonių sveikatos gerinimui. Paskiau jis nurodė, kad Sovietų Sąjunga toli pažengė nuo revoliucijos metų, kuomet Rusijoje siautė dėmėtoji ir vidurių šiltinė. Anuomet Rusijos gyventojų amžiaus vidurkis buvo 30 metų. Galop, jis pabrėžė, kad dabartinė Sovietų gyventojų sveikatos padėtis pradėjo labai blogėti.

Sovietų sveikatos ministerio pavaduotojo teigimu, paskutiniame dešimtmetyje kūdikių mirtingumas padidėjo nuo 23 iš tūkstančio į 40. Jis toliau nurodė, kad kūdikių mirtingumas Sovietų Sąjungoje tebedidėja. Čiazovo tvirtinimu, Sovietų vyrų gyvenimo ilgis sumažėjo nuo 66 į 62 metus ir tiek vyrų, tiek ir moterų amžiaus vidurkis Sovietų Sąjungoje dabar yra apie 7 metus trumpesnis, nei JAV. (Tikrumoje vyrų gyvenimo vidurkis JAV yra 77 metai, tai yra apie 15 metų daugiau, nei 62 metai SSRS. Aut.).

Žinios apie blogėjančią sovietų gyventojų sveikatos padėtį pasiekė Vakarų valstybes jau 1981 metais. Šitomis žiniomis buvo abejojama, nes vakariečiai negalėjo paaiškinti sveikatingumo sumažėjimo priežasčių.

Pereitą vasarą sovietų sveikatos ministerijos tarnautojai prasitarė korespondentams, kad padėtis blogėja. Tais metais apie tai užsiminė ir Leonidas Brežnevas vienoje savo kalbų.

Vakarų valstybių gydytojai tvirtina, kad tarp 1960 ir 1978 metų mirtingumas nuo širdies sutrikimų Sovietų Sąjungoje padidėjo iš 247 į virš 500 kiekvienam 10.000 gyventojų, JAV, gi, jis sumažėjo 23%. Nesena studija apie kūdikių mirtingumą parodė, kad JAV yra 462 ligoninės su 6,000 lovomis per anksti gimusių kūdikių priežiūrai. Sovietų Sąjungoje tokių ligoninių visgi nėra.

Sovietų sveikatos priežiūros sąmatos nuo 1960 metų padidėjo 50% (oficialiais daviniais), JAV biudžetai šiam tikslui per dvidešimtį metų (iki prezidento Rėgėno karpymų) augo ne tik sveikatos priežiūros, bet mokyklinio amžiaus vaikų maitinimo, nepasiturinčių šeimų priežiūros ir pašalpų srityse. JAV išlaidos sveikatos priežiūrai padidėjo 50% septynių metų bėgyje (1973 m. $ 39 milijonai, 1980 m. $ 60 milijonų)

Sovietų pareigūnai patys patvirtina, kad Sovietų Sąjunga nepajėgia tvarkytis ir išlaikyti vis didėjančios ginklavimo pramonės. Nuo 1960 metų blogėjantis sveikatos stovis nesiderina su kitų, net mažai išvyatytų valstybių sąlygomis, kurių gyventojų sveikatingumas palengva, bet pastoviai, gerėja.

L. Miškinis

ASBESTO ATSAKOMYBĖS KLAUSIMAS

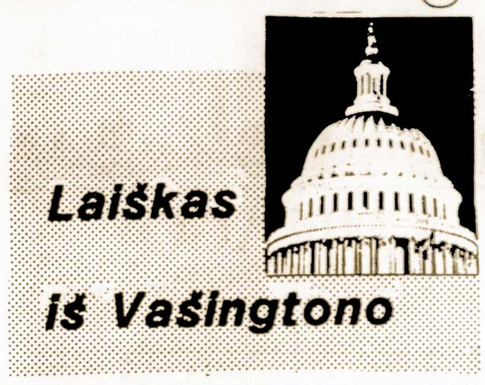

Š.m. Sandaros nr. 16 laidoje buvo išvardinti keli ryškesni žmonių nuoskaudų pavyzdžiai, už kuriuos niekas nenori priimti atsakomybės. Tokių atvejų sąrašą būtų galima praplėsti iki šimtų, gal net tūkstančių, bet klausimo esmė dėl to nepasikeistų. Tai yra modernaus gyvenimo reiškinys. Jo pagrinde yra klausimas, kiek valstybė yra atsakominga už savo piliečių saugumą, sveikos gyvenimo ir darbo aplinkos išlaikymą.

Demokratiškos santvarkos valstybės vadovaujasi pažiūra, kad valstybė yra piliečiams, o ne atvirkščiai. Šiuo būdu, valstybė ir jos vyriausybė yra įpareigota apsaugoti gyventojus, kaip pavienius asmenis ir kaip visumą ne tik nuo pavojų nuo išorės priešų, bet ir nuo pavojų valstybės viduje. Apsauga nuo pavojų valstybės viduje yra padalinta tarp federalinių, valstijų, apskričių ir miesto administracijos įstaigų, kurios visos įvairiais įstatymais, potvarkiais, leidimais, draudimais ir tikrinimais dalyvauja tautos ir atskiro piliečio gyvenimo aplinkos tvarkyme. Faktas, kad valdžia kišasi į aplinkos tvarkymą. Tat savaime nurodo, kad valdžia priima tam tikrą atsakomybę už žmogaus saugumą.

Gyvenimo praktika, deja, yra dažniausia kitokia, nei teorijos. Teorijos pritaikymas paprastai vyksta ieškant kompromisų pravedant naujus įstatymus arba klausimus sprendžiant teismuose. Paprastai, šie klausimai yra susieti su atsakomybės prievolės nustatymu ir išlaidomis. "Teisybės ieškojimas todėl yra brangus ir sunkiausiai prieinamas asmenims, kurie mažiausiai pajėgia išlaidas pakelti - paprastiems neturtigiems darbininkams.

Šių metų rugpiūčio 26 dieną Amerikos sostinės teisininkai, darbo sąlygų priežiūros valdininkai ir kai kurie kongresmanai ir ekonomistai buvo apstulbinti bilijoninės statybos medžiagų gamybos bendrovės bankroto pareiškimu. Mannville bendrovė, kuri kreipėsi į teismą bankroto reikalu, nėra nei per daug įsiskolinusi, nei nepelninga. Jos bankroto pareiškimas remiasi pramatymu, kad ilgainiui ji nebus pajėgi atlyginti apie 120,000 ieškovų, kurie gali su pagrindu reikalauti kompensacijos už asbesto dulkių sukeltas ligas ir mirtis.

Ši bendrovė nuo Antrojo pasaulinio karo gamino statybos medžiagas, kuriose buvo naudojamas asbestas. Asbesto dulkės gamybos įmonėse, prekių parduotuvėse, laivų statyklose ir namų statyboje per gana trumpą laiką apkrečia tokioje aplinkoje dirbančius, sukeldamos plaučių ligą-asbestozę ir vidurių vėžį - mesoteliomą. Šios ligos pasirodo tik po 20-25 metų nuo užkrėtimo. Šiuo metu prieš bendrovę yra iškelta 16,500 bylų. Ligšiolinės kompensacijos nuo asbesto nukentėjusiems yra vidutiniškai po 40,000 dolerių.

Todėl bendrovė skaičiuoja, kad iškeltos bylos jai ir jos apdraudų bendrovėms gali kainuoti apie 660 milijonų dolerių, o jei visi ieškovai bylas iškeltų, kompensacijos priteisimai gali pasiekti 4,8 bilijonų dolerių sumą. Bendrovė taria, kad tokių didelių nuostolių ji negalės apmokėti ir todėl paskelbė bankrotą.

Šio klausimo svarstybos neginčija nukentėjusių skriaudos, jų gydymo išlaidų, uždarbio netekimo ir šeimų kompensacijos reikalo mirčių atvejais. Bendrovė nurodo, kad ji atsakomybės negali pakelti, kad ieškovų bylos ilgai tęsiasi ir kad tik trečdalis priteistos kompensacijos tenka nukentėjusiems, nes du trečdaliai tenka advokatams. Todėl bendrovė siūlo klausimų sprendimus ir kompensaciją perduoti federalinei valdžiai, kuri suvienodintų procesą ir priimtų visą atsakomybę. Paskelbusi bankrotą bendrovė užšaldė visas iškeltas bylas ir paliko visus nukentėjusius be vilties gauti gydymosi išlaidas iki bendrovės padėtį išspręs teismas.

Didelės bendrovės paprastai savo noru nebankrutuoja, tačiau įstatymai nedraudžia tokiu būdu spręsti atsakomybės klausimus. Teisininkai nežino, kaip teismas šį klausimą išspręs. Senatorius R. Dole, kuris pirmininkauja bankrotų įstatymų peržiūros pakomisijai, šios bendrovės žingsnį pavadino abejotinu arba mažių mažiausiai - neįprastu. Atstovas G. Miller, kuris pirmininkauja darbininkų apsaugos pakomisijai, mano, kad bendrovė sąmoningai stengiasi savo atsakomybę perkelti ant valstybės ir mokesčių mokėtojų pečių. Advokatas Sweeney, kuris atstovauja nuo asbesto nukentėjusiems, mano, kad beveik penkių bilijonų nuostolių suma yra išpūsta. Jis norėtų, kad teismas paskirtų komisiją nukentėjusių reikalams spręsti. Šis pavyzdys yra gal kraštutinis, tačiau patvirtina nuomonę, kad pramonės ir prekybos bendrovių, pagrindinis tikslas yra uždarbis. Uždarbio siekdamos bendrovės atsakomybę savo darbininkams, jų prekių naudotojams ir aplinkai priima tik tol, kol apsimoka verslą tęsti. Sumažėjus pelnui, palankumas atsakomybę priimti dingsta. Matyt, stambioji pramonė nesivadovauja žmones varžančiais moralės dėsniais, nors ji pati naudojasi visomis bendrovės taikomomis įstatymų lengvatomis ir valstybės apsauga.

Todėl modernus gyvenimas kelia rimtą valstybinės moralės klausimą: ar bendrovė, kuri naudojasi visomis atskiro žmogaus teisėmis ir kuri yra finansiškai pajėgi teismuose subankrutinti kiekvieną savo tarnautoją, privalo rūpintis ne vien pelnu, bet ir atsakomingai elgtis savo tarnautojų, jos gaminių naudotojų ir aplinkos atžvilgiu? Įstatymai iki šiol atsakomybės klausimą teorijoje sprendė piliečio naudai, tačiau praktikoje bylinėjimosi ilgis ir išlaidos dažnai veikė prieš nukentėjusį. Lygiagrečiai, modernus gyvenimas kelia ir valstybės, ir valdžios, kaip piliečių gerbūvio saugotojų, atsakomybės klausimą: ar valstybė privalo tikrinti ir varžyti pramonę, kuomet paaiškėja, kad pramonės gaminiai yra pavojingi, - ar valstybė laiko pramonę ar mokesčių mokėtojus (tai yra save pačią) atsakomingą už nuostolius? Teorijoje, visos valstybės remiasi pareiga rūpintis jų piliečių apsauga, bet praktikoje valdžios dažniausiai atsakomybės stengiasi išvengti, palikdamos atskirą asmenį bejėgį ir prieš didžiąsias bendroves ir prieš valdžios biurokratišką sistemą.

Dabartinė valdžia, deja, į šį klausimą žiūri kitaip ir deda visas pastangas piliečių apsaugos priemones sumažinti, paliekant kuo didesnę laisvę ne-asmeniškoms ir nudvasintoms didžiosioms bendrovėms.

Tai yra morališkos ir civilinės atsakomybės dilema, kurią turės spręsti teismai ir JAV kongresas.

- L. Kasiulis

CHICAGOJ
IR APYLINKĖSE

NEW YORKO "HARMONIJA" DŽIUGINO ČIKAGOS LIETUVIUS

"Margučio" vardu Čikagoje jau penkiasdešimt pirmuosius metus veikia lietuvių radijo programa. Tos programos vedėjo Petro Petručio įžvalgumo dėka "Margučio" renginiai pasižymi išskirtinai vis nauju įdomumu. Jis sugeba surasti ir pakviesti įvairių menininkų iš kitur.

Čikagoje turime keletą chorų, eilę vokalinių solistų, pianistų bei kitokių menininkų. Nors visi jie puikūs ir įsigiję savo vertę, bet daug kartų matyti ir girdėti. Kaskart pasiilgstama vis ko nors naujo. Atrodo, kad Petras Petrutis, šią visų mintį gerai supratęs, jos nuosekliai ir laikosi. Susitikus tiesiai paklausiau, kaip jis randa vis ką nors naujo ir gražaus? Jo atsakymas buvo trumpas ir aiškus: "Kas ieško, tas ir randa".

Tokį paskutinį jo puikų radinį spalio 17 d. Čikagos lietuviai Jaunimo Centre turėjo progos išvysti bei išgirsti. Pilnutėlė salė kiekvieno dalyvio širdį ir akį džiuginančiu pasitenkinimu išklausė pirmą kartą iš New Yorko Čikagon atvykusio jauno ir gražaus mišraus kvarteto (vyrų ir moterų) - "HARMONIJOS" - programą. Lūkesčiai ir viltys su kaupu buvo pateisinti. Po kiekvienos dainos sekė ilgi ir džiaugsmu perpildyti plojimai, o programos pabaigoje klausytojai išprašė pakartoti partizanų dainą, "Nemunėlį" ir dar kelias naujas pridėti.

Visos atliktos dainos buvo lietuvių kompozitorių pagal lietuvių poetų bei liaudies dainų tekstus apipavidalintos. Tik vienas duetas - "Duok ranką man, brangioji" - buvo perteiktas iš W.A. Mozarto operos "Don Giovanni". Pasirinktos dainos, sakyčiau nesunkios, kai kurios girdėtos ir daug kam žinomos. Tačiau naujai ir išradingai interpretuotos bei vaidybiškai pagal dainų tekstus apipavidalintos - susilaukė naujo grožio, palikusios ziurovams gilų įspūdį. Tai "Harmonijos" vadovo V, Ralio sveikintinas sumanumas. Jo aranžuota partizanų daina "Stoviu aš parimus" (žodžiai V. Panavaitės) kai kam veidus ir ašara suvilgė.

"Harmonija" - rimtas, visais atžvilgiais patrauklus, puikiai susidainavęs vienetas. Balsai geri, gražaus tembro, harmoningai tarpusavy derinasi. sopranas Rasa Bobelytė -Brittain, altas-Birutė Ralytė - Malinauskienė, tenoras-Viktoras Ralys ir bosas - Petras Tutinas. Atrodo, visų balsai lavinami, gerai išlyginti, nenustelbią vienas kito. Akompaniatorius Matas Yatkauskas pianino garsais puikiai lydėjo dainuojančius.

Visų dainininkų kalba graži, taisyklinga lietuviška. Žodžiai dainose aiškiai tariami.

Nors "Harmonijos" vadovas Viktoras Ralys dar jaunas muzikas, bet reikia džiaugtis, kad jis savo įgytas muzikines žinias skiria lietuviškai dainai ir giesmei ir jau spėjo taip gražiai pasireikšti.

"Harmonija" džiugino čikagiškius ne tik puikiu koncertu salėje, bet ji paskyrė savo gražią balsinę dovaną ir Dievo garbei. Švč. Mergelės Marijos parapijos bažnyčioje, Marquette Parke, sekmadienio pamaldų metu pagiedojo tris giesmes.

"Margučio" suruoštoj meninėj popietėj ne tik gėrėjomės puikiu koncertu, bet turėjome progos ir pasijuokti skaitant feljetono konkurse pirmą premiją laimėjusio dr. Henriko Lukoševičiaus feljetoną.

Išlydėjus "Harmoniją" atgal į New Yorką, linkėtina jai nepavargstančio ryžto ir geriausios sėkmės išdainuoti dar daug daug lietuviškų dainų, nes mūsų tautos "dainų skrynelė" didelė. O graži lietuviškoji daina daugelį išsaugos nepaskęsti svetimųjų jūroje.

Teodora Serapinienė

R.Lietuvių Bendruomenės Cicero, Ill. apylinkės valdyba: sėdi iš kairės Dubauskienė, pirm. Skopas, Liepienė. Stovi: Pranskevičienė, Dumčius, Palionienė ir Ašoklis. (Nuotrauka Ciprijono Genučio)

NEW YORKO "HARMONIJA" džiugino Chicagos lietuvius

BILIETAI Į SANDAROS BANKETĄ

Bilietus į Sandaros Banketą, kuris įvyks gruodžio 11 d. Dariaus - Girėno salėje ir bus pagerbtas VLIKO pirm. ir ALTO garbės pirm. dr.K.Bobelis, galima užsisakyti šiais telefonais:
Teodora Kuzienė WA5 - 8744.
Vyto Uznys 582 - 0254
Sandara 927 - 4789 arba 543 - 8198.

AUKOS ATSTOVYBĖS RŪMŲ REMONTUI

R.L.B-nės Marquette Parko apylinkės valdyba Lietuvos Atstovybės rūmų remontui surinko 440 dol. aukų.

Aukojo po $ 50 - Stasys Petokas ir V. Bagdonavičius. Po $25 - Vincas Kačinskas ir Bruno Krištopaitis. Po $20 - Pranas Adomaitis, Jonas Balčiūnas, Kazys Povilaitis, Laima Vaičiūnienė ir Antanas Zaura. $15 - Kunigunda Končienė. Kiti po mažiau.

R.L.B. Marquette Parko
Apylinkės valdyba

Nori susirašinėti

Viena viengungė lietuvaitė, apsišvietusi bei išsilavinusi, nori susirašinėti su inteligentu lietuviu dėl rimto susipažinimo bei santykių užmezgimo ne jaunesniu kaip 57 metų amžiaus. Laiškus siųsti šiuo adresu -
Sandara, Box 6,
840 West 33rd Street,
Chicago. Illinois, 60608.

ST. CASIMIR MEMORIALS, INC.
3914 WEST 111th STREET
CHICAGO, ILL 60655
We have the largest selection of monuments in the City.
SENIAUSIA LIETUVIŲ PAMINKLŲ BENDROVĖ IR DIRBTUVĖ.
Didžiausias pasirinkimas. Pagal užsakymą šiais metais Lietuvių Tautinėse Kapinėse pastatė didžiulį steigėjams paminklą ir daug kitų. Savininkai Wm.Nelsonas,Jr. ir Lillian F.Dulys. Vienas blokas nuo Liet. šv.Kazimiero kapinių. Telefonas - 233 - 6335.

MR.ANTHONY'S BANQUET HALL
Savininkai - Petras ir Rita Dūdos, Sandaros skaitytojai ir rėmėjai
Ruošdami kuria nors proga pokylį ar vakarienę, prašau turėti galvoje MR. ANTHONY jaukias ir gražias sales, esančias
7348 W. Irwing Park Road, Norridge, Ill. Tel.453-2106,
kur tikrai rasite malonų patarnavimą ir puikų, pagal jūsų pasirinkimą, maistą prieinamomis kainomis.

ELEKTROS ĮRENGIMAI
PATAISYMAI
Turiu Chicagos miesto leidimą.
Dirbu ir užmiesčiuose, greit, garantuotai ir sąžiningai.
Klaudijus Pumputis
4514 So.Talman Ave.Chicago, Ill.
Telefonas 927 - 3559

Apdraudų Agentūra *Tel.: 778-2233*
Bell Realty & Bace Ins. Agency
Juozas Bacevičius
VALANDOS
Kasdiena 9 - 8 val. vakaro
Šeštadieniais ir sekmadieniais
9 - 4 val. po pietų
6529 So. Kedzie Ave.
- Chicago, Ill. 60629

Didžiausias Kailių Pasirinkimas!
PAS VIENINTĖLĮ LIETUVĮ KAILININKĄ CHICAGO'JE
Įstaigos: 263-5826
Namų: 677-8489
NORMANĄ BURŠTEINĄ
185 No. Wabash Avenue
second floor
Chicago, IL 60601

BRIDGEPORT DELICATESSEN
3263 So. Halsted St., Chicagoje
Savininkas - Antanas Grigėnas
ŠVIEŽI, GERI PRODUKTAI IR NEBRANGŪS
Viskas pagal jūsų lietuvišką skonį.

SOPHIE BARCUS RADIO ŠEIMOS PROGRAMOS
ALDONA ir dukra SOFIJA DAUKAI IŠ WOPA 1490 KIL.AM
Lietuvių kalba:
Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto.
7159 South Maplewood Avenue Tel.: HEmlock 4-2413
CHICAGO, ILLINOIS 60629

NAUJA LIETUVIŠKA RADIJO PROGRAMA
"LIETUVOS AIDAI"
Veda Kazė BRAZDŽIONYTĖ
KASDIEN nuo pirmadienio iki penktadienio
8:3o val.vakare
Visos laidos iš WCEV 1450 Kc BANGA
ST.PETERSBURGE: 12 val. 30 min.
WTIS 1110 AM BANGA.
Adresas: 2646 West 71-st St.
Chicago, Ill.60629. Tel.778-5374.

ŠIMAITIS REALTY
INSURANCE • INCOME TAX • NOTARY PUBLIC
2951 W. 63rd Street
CHICAGO, Illinois 60629
Office — 436-7878
Res. 839 - 5568
VLADAS SIMAITIS, J. D.
Registered Broker

ENGLISH section

EDITOR
Antanas Adomenas
7151 South California
Chicago, Illinois 60629

OUR FREEDOM IN VIEW OF TOTALITARIAN OPPRESSION

Joseph Prunskis

Next month, on November 2, we will have elections in the United States. Our people, who all their lives have enjoyed the opportunity to have completely free democratic elections do not realize how lucky they are in comparison with the citizens of the countries under communist rule. In the USA the candidates for various offices are selected by the people during free balloting. Then the people have the freedom to decide which one from several candidates might be the best for certain post.

I took part in elections behind the Iron Curtain, in Lithuania, occupied by the Soviet Union. According to Soviet low, candidates for the offices are selected by associations who are approved by the government to exist. Actually this is the communist party and some other groups who are under the strict control of the communists. No other, completely free association, is permitted to exist. Therefore, actually candidates are selected only by the communist party.

Then, just that many candidates as have to be elected are selected. Therefore, disregarding the votes of the people, they will be elected anyhow. To give the impression that the people widely approve such system of elections and that all would take part in the balloting, the passports of the persons who vote are stamped. And the person who does not have such a stamp in his passport risks being declared "an enemy of the people" and faces considerable difficulties.

The results of the balloting are falsified. One year in Lithuania the number of voters was so small that balloting was extended for another day. However, Soviet correspondents in London did not know about the extension and announced that during the voting day almost 100% of the people took part.

Unfortunately, fraud and oppression is not limited to elections only. People are enslaved and oppressed in their daily life. The Commission on Security and Cooperation in Europe, composed from selected members of Congress and appointed specialists by the U.S. government, in its bulletin on September 2, 1982 states: "The Soviet government has undertaken a systematic campaign of repression against the Moscow, Ukrainian, Lithuanian, Georgian and Armenian Helsinki groups; the 38 currently imprisoned members of these groups are serving a total of 355 years imprisonment". Readers of the "Sandara" were informed that the Moscow group already had ceased to exist.

This was a result of severe totalitarian oppression. The same bulletin of the Commission on Security and Cooperation in Europe informs that "since January 1982, the Soviet police have arrested at least 127 people in the USSR for human rights' offenses : 75 for religious activism, mostly reformed Baptists, 26 for political activities, (a disarmament advocate is now in a psychiatric hospital), 14 for emigration requests, 4 for espousing national rights supposedly guaranteed by the Soviet Constitution, 2 Jews arrested for unofficial cultural activities, ..."

Transgressions against human rights in the Soviet Union are carefully documented by the U.S. government offices. For example, the special Report No. 100, "Implementation of Helsinki Final Act", published by the Department of State informs that "according to Amnesty International, at least 115 Baptists and 30 Adventists have been imprisoned over the past two years."

Concerning the situation in Lithuania, occupied by the Soviet Union, the same publication of the Department of State says: "In the past 2 years, there has been a clear crackdown on Catholics, particularly in Lithuania. Religious processions have been disrupted and activists arrested. In addition, there has been a rash of assaults and even murders of priests in Lithuania which many think is officially inspired or condoned. In at least three cases, the murders occurred shortly after articles denouncing the priests appeared in Lithuanian Communist Party newspapers".

The publication gives two names of such murdered priests: Father Leonas Sapoka and Father Leonas Mazeika. The underground Lithuanian paper "The Chronicle of the Catholic Church in Lithuania" announced one more : Fater Laurinavicius who was pushed under an approaching truck by several men, suspected of being KGB agents.

The special report of the Department of State further informs: "Despite the oppression, the Catholic Committee for the Defense of the Rights of Believers remains active and reflects the underlying strength of religious belief in Lithuania. The "Chronicle of the Catholic Church in Lithuania" continued to appear regularly and to provide detailed reports about official repression against Catholic activists".

The underground press, especially in Lithuania, is very strong. Recently through confidential channels the 54th issue of the "Chronicle of the Catholic Church in Lithuania" was received in Chicago. It is being prepared and distributed with great danger. Many persons connected with this and other underground papers are at present in jails, concentration camps and psychiatric wards. Protests of public opinion against such oppression might be helpful to these fighters for human rights and for the freedom of the press.

According to the information of the underground press, communists use strict police methods against any religious activities of students. Those who are suspected of attending church services are being interrogated, intimidated. In Ciulenai, Lithuania, on December 7, 1981 during the funeral of seventh grade student. Roma Tutinaite the classmates were not permitted to go to church for services. They were even prevented from bringing flowers to the church to place on the coffin. Irena Baranauskaitė, a student of the ninth grade at the Kapsukas middle school was dismissed from school because she and her girl friend were present at Mass at the private residence of one invalid priest. P. Sulskis, who because of illness said Mass at his private residence. There are many instances when grammar school boys for serving Mass or students for singing in church choirs or for attending devotions, get lower marks of behavior and they are warned that such action might prevent them from entering schools of higher education. In many instances fanatic communist teachers tear off crucifixes if they notice students wearing them around their necks.

Lithuania is famous for artful wayside crosses. Now they are being destroyed by the communists. On April 2, during the night a chapel was destroyed on the so-called Virgin's hill and all crosses were destroyed on that hill which had a historical value for the local population. The religious statues were also demolished.

A teacher Stefanija Juozumaite, working at the Zarenai middle school in Lithuania, on April 12, 1982 was dismissed for going to church. Rev. Juozapas Razmantas, a pastor of Zalpiai church, was fined 50 rubles for having devotions with his parishioners at the cemetery on the eve of All Souls Day. Rev. Benediktas Urbonas, pastor of Joniskelis church was fined 50 rubles for teaching children religion.

The Soviet Union, disregarding the stipulation of the Helsinki Agreement, where she accepted the obligation to honor freedom of emigration, detains members of families of some Americans, preventing them from joining husbands in the USA. Such is the case with Maria Jurgutis, the wife of Lithuanian composer, Aloyzas Jurgutis, at present residing in Chicago, a U.S. citizen.

The Soviet Union is also exploiting a good number of Americans, who want to help their parents, relatives, friends by sending gift parcels. The custom duties of the Soviet Union even for gift parcels are enormous, in some instances higher than the value of the goods being sent.

1400 attend Captive Nations service

THE Church has reached a "new age of martyrdom" this century, with persecutions reaching an unprecedented level, the National Chaplain of the Friends of the Prisoners, Fr Greg Jordan, SJ, told 1,400 people in St Patrick's Cathedral on September 19.

Captive Nations Week

The ecumenical service, held to mark the beginning of Captive Nations Week, took place in St Patrick's Cathedral, Melbourne, and had Archbishop Sir Frank Little presiding.

The service took place to commemorate the occupation by the Soviet Union of Eastern Europe, and included participants from the Armenian, Bulgarian, Byelorussian, Estonian, Croatian, Czech, Hungarian and Vietnamese communities, as well as Australian sympathisers.

More dangerous

Father Jordan said that Soviet Communism is more dangerous than other forms of totalitarianism because of its world-wide ambitions, even though there may be other countries whose repression may be worse than that of the Soviets at any given time.

In praising the "Friends of the Prisoners" organisation and the work it does in befriending and praying for persecuted people behind the Iron Curtain, he said that opposition to communism must be "informed, positive, forgiving and active."

Persecuted people

Being "positive," he explained, meant working for a just society, because it is only in an unjust society that communism can flourish.

He praised the role of Keston College in London in supplying accurate and reliable information about individual Christians being persecuted, and also about the state of churches behind the Iron Curtain.

He said we must be active in speaking out for these people, through writing to them, signing petitions and protesting on their behalf.

Condemned

Fr Jordan quoted Alexander Solzhenitsyn, who argues that the West underestimates its own potential to change Soviet policy through publicity about Soviet actions.

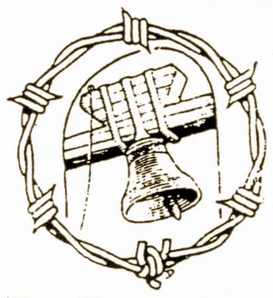

(From "News Weekly" 9-29-82 Australia)

EUROPEAN PARLIAMENT COMMITTEE ADOPTS BALTIC RESOLUTION

The Political Affairs Committee of the European Parliament adopted on September 23, 1982, a resolution on the question of the Baltic States. The resolution will be presented to the plenary sesion of the European Parliament, which will deal with it in the course of the next two- three months.

PATRIOTIC DEMONSTRATION IN VILNIUS

A large demonstration took place in Vilnius on September 23, accounting to Associated Press. The demonstration occured after a soccer game between a Lithuanian and a Russian team. A large crowd marched toward the center of the city, singing patriotic songs. The militia intervened and there were some arrests. A similar demonstration following a match between Lithuanian and Russian teams took place on October 10, 1977.

INTEREST IN SLIDES of DEPORTEES

The Lithuanian American Council has prepared 37 slides of Lithuanians, deported to Siberia. Pictures, used for slides, were obtained from Siberia. There is a great interest in these slides and Lithuanian communities from Detroit, Miami and Cicero have already applied for them. They are being loaned upon request by contacting the Lithuanian American Council, 2606 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629.

VLIK'o PIRMININKAS ADELAIDĖJE

AUSTRALIJOJE

Iš VLIKO pirm. dr.K.Bobelio kelionės po Australiją: aerodrome sutiko Adelaidės Tautos Fondo ats. J.Stepanas, LB Adelaidės pirm. Č.Zamoiskis su žmona, (viduryje p.p.Bobeliai), Adelaidės liet. par. klebonas kun.Alb. Spurgis, Baltų Tarybos narys ir buv. VLIKO atst. Australijoje J.Lapšys.

PAVERGTŲ TAUTŲ SAVAITĖ MELBOURNE

Dėl šalto žiemos oro Pavergtųjų Tautų Savaitė Viktorijoje buvo nukelta į rugsėjo vidurį.

Rugsėjo 17 Ukrainiečių Namuose įvyko priėmimas kviestiniams svečiams. Dalyvavo apie 200 svečių iš vyriausybės, bažnytinės vadovybės, australų antikomunistinių organizacijų ir mums draugingų bendruomenių vadovai.

Viktorijos Pavergtųjų Tautų Tarybos pirm. Alb. Pocius pasveikino garbingus svečius ir aptarė Pavergtųjų Tautų Savaitės prasmę.

Tostą už Karalienę pasiūlė Pavergtų Tautų Ansamblio Federalinis pirm. Dr. A. Elek. Tostą už Pavergtųjų Tautų laisvę pasiūlė ir gražius žodžius tarė senatorius Austin Lewis. Poemą apie Pavergtąsias Tautas paskaitė Monash Universiteto prof. Martin.

EKUMENINĖS PAMALDOS

Rugsėjo 19 d. buvo iškilmingos Ekumeninės Pamaldos, skirtos Pavergtųjų Tautų Savaitei. Pamaldos buvo šv. Patriko katalikų katedroje, East Melbourne. Pamaldoms vadovavo pats Melbourno arkivyskupas Sir Dr. Frank Little dalyvaujant katalikų, evengelikų ir ortodoksų dvasiškiams.

Prieš pamaldas Katedros Sodelyje išsirikiavo šimtai žmonių iš įvairių tautybių su tautinėmis ir bažnytinėmis vėliavomis. Kaip ir visada, lietuviai dalyvavo labai skaitlingai - šauliai, ramovėnai, skautai, katalikės moterys, tautiniais rūbais mūsų jaunimas, kuris nešė lietuvišką kryžių. Sunkųjį kančios kryžių šiais metais nešė lenkų skautai. Dalyvavo virš 400 lietuvių. Taip pat skaitlingai dalyvavo latviai, lenkai ir ukrainiečiai. Dalyvavo lietuvių, lenkų ir ukrainiečių Tuntai.

Einant į katedrą 9 TV kanalas filmavo ir vskare per žinias parodė mūsų lietuvaites su puošniais tautiniais rūbais nešant kryžių.

Per pamaldas giedojo Melbourno lietuvių parapijos ir ukrainiečių chorai.

Nepaprastai mums nuoširdų pamokslą pasakė iš Hobart specialiai atvykęs prof. kun. Greg Jordan. Dalyvavo virš 2,000 žmonių ir daugelis nebegavo sėdimų vietų, nes katedra buvo pripildyta.

Eisenai į katedrą vadovavo Pavergtųjų Tautų tarybos pirmininkas. Visą pamaldų tvarką ir gražias maldų knygutes atspausdino kun. Stasys Gaidelis, kuris jau septintą kartą mums padeda. Jam priklauso mūsų visų padėka.

Po iškilmingų pamaldų apie 1,400 žmonių, kilometro ilgio eisena nužygiavo Melbourno gatvėmis į Miesto sodelį protesto demonstracijai.

Kalbėjo Freedom Coalition pirm. Mr. John McKenna, lietuvių atstovas Algimantas Žilinskas ir Pavergtųjų Tautų pirm. Albinas Pocius, kuris kartu yra ir Australijos Krašto Valdybos pirm.

Ta proga pirm. Albinas Pocius parašė straipsnius apie Pavergtųjų Tautų Savaitę į Geelong Advertiser, Toorak Times, The Advocate ir News Weekly.

Koresp.

Australija

Mieli SANDAROS skaitytojai

Skaitytojų ir Sandaros administracijos patogumui, apačioje čia dedame atkarpą, kurią užpildžius prašome prisiųsti Sandaros administratorei p. Editai Rimkienei, kas dar nėra susimokėjęs už laikraštį. Taip pat prašome surasti ir naujų skaitytojų. Už jūsų malonų atsiliepimą ir SANDAROS parėmimą būsime labai dėkingi.

Visos aukos skelbiamos Sandaroje.

SUSIPAŽINIMUI
vienas "Sandaros" numeris
siunčiamas nemokamai

Siųsti šiuo adresu: SANDARA, 840 West 33 rd Street, Chicago, Ill, 60608

Siunčiu SANDAROS METINĘ PRENUMERATĄ..... 10 dol.

Siunčiu auką SANDAROS SPAUDOS FONDUI..... dol.

Iš viso..... dol.

MANO PAVARDĖ.....

ADRESAS;.....

TEVYNĖS MYLĖTOJŲ DRAUGIJOS KAMPELIS

Įsteigta 1896

TĖVYNĖS MYLĖTOJŲ DRAUGIJOS ADRESAS - 840 West 33rd Street, Chicago, Illinois, 60608.

TMD

Iš senos Amerikos lietuvių spaudos

SCENOS MENO PRADŽIA BROOKLYNO LIETUVIUOSE

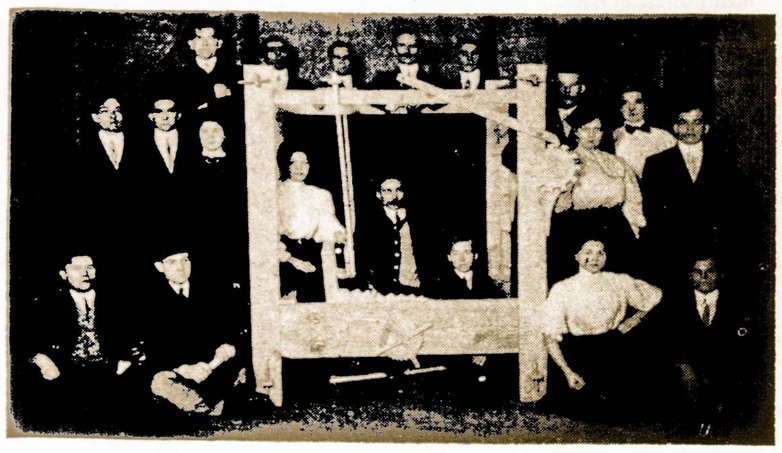

Brooklyno artistų grupė, 1910 m. lapkričio 15 d. vaidinusi Blindos veikalą: (sėdi) J. Žiugžda, J. Liūtas, Vilktrakytė ir I. Štanys. Antroj eilėje: J. Markevičius, J. Kavaliauskas ir Baranauskaitė. (Vidury staklių) O. Karaliūtė, N. Narvydas ir J. Kavaliauskas. (Stovi) A. Gabrys, V. Šabūnas, T. Petrauskas, J. Garšva, A. Augūnas, J. Ginkus Jankauskaitė, Liutkevičiūtė ir J. Narbutas.

Mažame Lietuvos bažnytkaimy, kur aš gimiau ir augau, socialio veikimo kaip ir nebuvo. Apie scenos meną dar mažiau girdėdavome. Jei bent laikyti menu tai, kad Kalėdų antrą dieną mūsų vietinis dvarponis susikviesdavo apylinkės vaikučius į gražiai puošnų salioną, kur būdavo eglutė, apdalindavo juos saldainiais, o jų tėvus po stikliuką valstybinės. Salione paprastai būdavo ir vienas aktorius, kuris suvaidindavo kokį trumpą vaizdelį, iškrėsdavo juoką, arba padeklamuodavo eiles. Bet ir tai visa buvo lenkų kalba, kurios dauguma net nesuprasdavo.

Pasiekęs keturiolikos metų amžių, aš atsidūriau Lietuvos sostinėj Vilniuj. tuo laiku Rusijos pakampio mieste. Nuo 1905 m. Vilniuje lietuviškas judėjimas buvo pradėjęs reikštis, bet man, del jauno amžiaus, jis buvo nesuprantamas. Nesuprantamas jis buvo ir daugeliui suaugusiųjų. Tik po poros metų ten mano gyvenimo, gyventojai buvo sujudinti ir nustebinti negirdėta iliuzija, judomaisiais paveikslais, kuriuos pastatė viena Anglijos kompanija erdviuose teatro rūmuose. Tie judomi paveikslai buvo tuo nuostabūs, kad juos buvo galima ne tik matyti, bet kai ką ir girdėti. Buvo girdima, kaip traukinys eina, kaip švilpukas švilpia, stiklai dūžta, kaip kas į vandenį įkrenta, kaip kas lūžta ir daug panašių dalykų. Man begalo rūpėjo sužinoti, kaip tas viskas įvyksta. Tuo laiku aš gyvenau Bristolio viešbuty, kur turėjau darbą. Tame pat viešbuty gyveno ir minimo teatro personalas, tarp kurių buvo apie mano amžiaus vaikas. Su juo greit susipažinau ir sužinojau, kad jis ir buvo tas visas nuostabumas. Jis sėdėdavo savo būdelėj prieš sceną ir, stebėdamas paveikslus, tam tikrais instrumentais pritaikydavo tinkamus garsus. Tai tiek buvau susipažinęs su menu, gyvendamas Lietuvoj.

Artinantis karo tarnybai, pradėjau ieškoti būdų nuo jos išsisukti. Pasirinkau, kaip ir daugelis, Ameriką. Taigi į Dėdės Samo žemę atvykau 1910 m. ir po poros metų kartaus liūdėsio, įsivėliau į visuomenį gyvenimą. O tuo laiku Amerikos lietuviuose visuomeniški darbai buvo pačiame įsisiūbavime. Tai labai ryškiai buvo galima pastebėti ypač Brooklyne, kuomet ten persikėlė Vienybė Lietuvininkų. Įvairios draugijos dygo, kaip grybai po lietaus. Tada įsikūrė Apšvietos Draugija, Progreso Ratelis, anglų kalbos vakarinė mokykla, kurios iniciatorium ir mokytoju buvo dr. Vinikas, ir daugelis kitokio pobūdžio draugijinio gyvenimo burėsi į krūvą. Tuo laiku tvirtai laikėsi ir smarkiai veikė Socialistų Sąjungos 19 kuopa. Dažnos prakalbos. Žymiausieji kalbėtojai buvo J. Perkūnas, J. Šukys, Pijus Bukšnaitis, vėliau Šaltys, Hermanas Purvys ir kiti. Kartais surengiamos iškilmingo pobūdžio prakalbos, į kurias pakviečiamas dr. Šliupas. Po Apšvietos Draugijos globa Pijus Bukšnaitis suorganizuoja mišrų chorą ir pats jį moko. (Dar ir šiandien daugelis brooklyniečių prisimena jį. Užtenka suminėt "Garnys, garnys tur ilgas kojas", kaip tuojau pasivaidena P. Bukšnaitis diriguojąs chorą). Bet ir tuo laiku scenos menas nesireiškė stipriau. Buvo prisibijoma didelių išlaidų. Taipgi trūko sumanių vadų.

Tuo laiku Brooklyne gyvavo Simano Daukanto Draugija, kurion priklausė daug inteligentiškų jėgų, daug tautiniai susipratusių žmonių. Vėliau ši draugija persiorganizuodama su visais nariais prisidėjo prie SLA. Daugeliui narių buvo gaila išmesti Daukanto vardą, taigi po SLA 83 kuopos globa išdygo Simano Daukanto Dramatiška Draugija. Ta draugija buvo pirmoji, davusi pradžią rimtam teatrui. Pirmiausia šį aktorių grupė pasistatė tikslu vaidinti ir sunkesnio turinio veikalus. Tai buvo nelengva, neturint tam reikalui žmonių. Reikėjo surasti ir išmokyti keletą dešimčių aktorių. Teatrui vadu tapo pakviestas iš Valparaiso, baigęs knygvedystės kursus, Jonas W. Liutkauskas (kun. Liutas). Liutkauskas buvo neišsemiamos energijos žmogus ir todėl pasiimtose pareigose jam puikiai sekėsi. Kuomet buvo paskelbtas vaidinimas tokių veikalų, kaip Živilė ir Mindaugis, Brooklyno lietuviuose užvirė sąjudis. Vieni nekantraudami laukė jų, kiti stengėsi visaip kenkti, skelbti boikotą. Kai kurie ir kunigai tam labai buvo priešingi ir net iš sakyklų skelbė, kad tai bedievių darbas, ta Simano Daukanto teatralinė draugija verta prakeikimo. Teatro lankytojus pragaru gąsdino.

Tie visi gąsdinimai, grąsinimai žmonių neatbaidė, o priešingai, juos labiau masino tai pamatyti. Kaip Mindaugio, taip ir Živilės vaidinimuose, kurie įvyko McCaddin salėje, buvo prikimšti publika.

Vaidylos srity daugiausia gabumo parodė ir daugiausia dirbo Jonas Liutkauskas, Iz. Markevičius (žinomas, kaip Morkelis), Tamošius Petrauskas, Jonas Dabkevičia, Juozas Garšva (laidotuvių direktorius), Andrius Martus, Juozas Augūnas, Juozas Ambraziejus (dėdė) ir J. Vingilis. Vėliau A. M. Augūnas, Iz. Stanys, J. Žiugžda, P. Narvydas, J. Ginkus, Julius Baniulis, Stasys Vitaitis, Pijus Inca. Dar kiek vėliau, atvykus artistui Vitkauskui, — Andrius Lapė, J. Valentis F. Morkus ir kiti. Iš merginų dažniausiai vaidindavo A. Liutkauskaitė, Kazimiera Šimkiutė - Garšvienė, Ščegauskaitė, St. Karaliūtė, Jankauskaitė, S. Murauskaitė (A. M. Augūno žmona) ir kitos, kurių pavardžių nebeprisimenu.

1910 m. lapkričio 15 d., kai vadovaujant J. W. Liutkauskui buvo statomas scenai veikalas Blinda, aš buvau 18 m. amžiaus ir pirmąsyk vaidinau scenoj piemenuko rolę. Nuo to laiko aš visa širdimi atsidaviau scenos ir šiaip visuomeniniams darbams. Ir tai man sekėsi, kas liudija, kad vaidinant Išgriovimas Kauno Pilies veikale aš jau užėmiau svarbiąją rolę ir buvau Pijaus Incos, veikalo režisoriaus, pavaduotoju. Prie artisto Vitkausko vaidinau svarbiosiose rolėse, o jam pasitraukus, pats režisavau veikalus, kaip Pilėnu Kunigaikštį ir pakartojau Išgriovimą Kauno Pilies.

(Pabaiga sek.nr.)

JĖZUS PASAULIO IŠGANYTOJAS

26

Blizganti Aušros Žvaigždė

Jau skaitėme kad Jezus kalba apie save kaip apie "aušros žvaigždę." Malakijo 4:2 jis pavadintas "Teisybės Saulė," kuri užtekės su "gydymu po jos sparnais." Taip, po šildančiais ir gydančiais dieviškos malonės spinduliais, kurie spindės iš Jezaus jo tūkstantmetiniame karaliavime, visa žmonija turės progos įsigyti sveikatos — būti atsteigta į tobulą žmoginį gyvenimą. Bet dabar jis spindi kaip "Teisybės Saulė" ir šviečia širdyse tikrų pasekėjų, kuriems jis yra "Aušros Žvaigždė."

Aušros žvaigždė pasirodo trumpai pirm saulės užtekėjimo. Turėdami omenyje šitą pavyzdį mes matome, kad pranašystės parodo, kad pirm pilno Kristaus Karalystės įkūrimo — pirma negu pasaulis pažins šildančius ir gydančius "Teisybės Saulės" spindulius — Viešpaties žmonės pažins naujojo Karaliaus čiabuvimą žiūrėdami į pranašystes ir į laikų žymes. Kitaip sakant, jo pasekėjai matys jį kaip "aušros žvaigždę" kol dar pasaulis tebėmiega ir nežino ką reiškia esamojo laiko įvykiai.

Mes tikime kad tikėjimo akimis jau galima matyti "aušros žvaigždę," ir kad netolimoje ateityje pasaulio sumišimo ir tamsumo vietą užims sustiprėjusi Jezaus, naujojo žemės Karaliaus valdžia. Ateities vaizdas labai puikus, ir mes kviečiame visus nuodugniau ištirti pranašingus Dievo Žodžio liudijimus ir tuo persitikrinti, kad Jezus, kurs gimė Betliejuje kone du tūkstančiu metų atgal ir kurs mirė ant kryžiaus kaip žmogaus Atpirkėjas, kurs buvo prikeltas iš numirusių dieviška esybė, dabar yra čia ir rengiasi pasirodyti pasauliui įvykinimu visų garbingų Dievo pažadų, kuriais aprašomas gausumas ir visuotinumas sveikatos ir gyvenimo ir visokių palaimų, kuriomis žmonija netrūkus galės pasinaudotl.

LIETUVIAI ŠVENTO RAŠTO TYRINĖTOJAI

Adresas:

5421 So. Mozart St.
Chicago, Ill. 60632

"Nebijok žaibų, nei vėtrų"

Birutės Kemežaitės "NEBIJOK ŽAIBŲ, NEI VĖTRŲ", poezija, 1981, Chicago, IL. 136 pusl. gaunama pas platintojus. Čikagoje - "Marginiuose", "Gift International" (J.Vaznelį) ir Joną Kavaliauską, 6437 So. Washtenaw Ave., Chicago, Illinois, 60629. Cicero - pas J.Skamą, 1625 So. 48th Court, Cicero, Illinois. Knygos kaina su persiuntimu $ 5.85.

LIETUVOS ŽEMĖLAPIS

J.Andriaus sudarytą LIETUVOS ŽEMĖLAPĮ, išleistą DEVENIŲ KULTŪRINIO FONDO, galima įsigyti siunčiant užsakymus (šešis dolerius ir 65 centus pašto išlaidoms) šiuo adresu:

DEVENIŲ KULTŪRINIS FONDAS
P.O.Box 10782
St. Petersburg, FL. 33733

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
Laidotuvių Direktoriai
MARQUETTE FUNERAL HOME
2533 West 71st Street
Telef.: GRovehill 6-2345-6
1410 South 50th Avenue, Cicero
Telef.: TOwnhall 3-2108-9
TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS
Aikštė Automobiliams Statyti

Nuo 1914 Metų
Midland Savings aptarnauja taupymo ir namų paskolų reikalais visas mūsų apylinkes. Dėkojame Jums už mums parodytą pasitikėjimą.
Mes norėtum būti Jums naudingi ir ateityje
FRANK ZIOGAS
President
MIDLAND SAVINGS
& LOAN ASSOCIATION
4040 Archer Avenue
Chicago, Illinois 60632
Phone 254-4470
Ir 8929 So Harlem Ave.,
Bridgeview, Illinois 60455
Phone 598-9400
2657 W. 69th St. Chgo., Ill. 60629 • Phone 925-7400
Sąskaitos apdraustos iki $ 100,000

BALTIC BAKERY
4627 SOUTH HERMITAGE AVE Chicago, Illinois Tel. LA 3-1510
2616 WEST 69th STREET Chicago, Illinois Tel. 737-6784
Savininkas JUOZAS ANKUS

PASSBOOK SAVINGS...
the best way to save regularly!
5½%
SAVINGS ACCOUNT
Paid and Compounded Quarterly
OUR SAVINGS CERTIFICATES EARN UP TO 8%
see us for HOME financing.
AT OUR LOW RATES
WITH REPAYMENT TO FIT YOUR INCOME
INSURED
Mutual Federal Savings and Loan
2212 WEST CERMAK ROAD CHICAGO, ILLINOIS 60608
PETER KAZANAUSKAS, President Phone: VIrginia 7-7747
HOURS: Mon.Tue.Fri.9-4 Thur.9-8 Sat. 9-1
SERVING CHICAGO AND SUBURBS SINCE 1905